

De imker in het beklagdenbankje

Peter Elshout

Eens in de zoveel jaren wordt een imker aangeklaagd voor de misdragingen van zijn bijen. Niet omdat een toevallige passant een steek oploopt maar vanwege schade veroorzaakt door de uitwerpselen van zijn bijen.

Bijen moeten zich ontlasten net als wij en net als onze huisdieren. Bijen doen dat over een periode van meerdere dagen tot zelfs meerdere maanden. Een weliswaar lang tijdsbestek, waarbij echter moet worden aangetekend dat een bijenpoepje aanzienlijk kleiner is dan een appelpitje. Bijenpoep op het trottoir heeft dan ook nog nooit aanleiding gegeven tot een protest. Vallen de poepjes echter op de ruiten van een plantenkas of op het lakwerk van onze 'heilige koe', dan kan het gebeuren dat de imker aansprakelijk wordt gesteld en het proces wordt uitgevochten tot voor de hoogste rechtbank. Rond 1990 was er een slepend proces tussen de Middelbare Tuinbouwschool te Breda annex een educatieve bijenstand, en de eigenaar van een nabijgelegen kassencomplex. De bijen van de school zouden door hun uitwerpselen die ook op de ruiten van het kassencomplex vielen voor lichtverlies en daardoor voor productievermindering zorgen.

Hoge Raad

Een deskundig onderzoek wees uit dat het lichtverlies door bijenpoep op de meest bevuilde ruiten minder dan 0,1% bedroeg. In een straal van 1,5 km rond het kassencomplex stonden 43(!) bijenvolken, eigendom van verschillende imkers

Deze procedure duurde tot april 1995, waarbij de Hoge Raad alle argumenten ongegrond verklaarde en de geëiste schadeloosstelling van de eigenaar van het kassencomplex niet toekende. De HR beargumenteerde de uitspraak met erop te wijzen dat het houden van bijen een positieve functie heeft voor de bestuiving van planten, een bijenstand een educatie-

ve functie heeft en de door de bijen veroorzaakte verontreiniging slechts een gering deel vormde van de totale vervuiling op de glasplaten van de tuinbouwkassen. Latere gelijksoortige processen, aangespannen door tuinders in de regio Venlo zijn eveneens naar de prullenbak verwezen.

De 'heilige koe'

De recente zaak van een Warffumse imker is de aanleiding tot het schrijven van dit artikel. Bij een vergelijkbare zaak in Landgraaf in 2002, werd ik door de rechtbank in Maastricht gevraagd op te treden als onpartijdig terzake deskundige. Hier heb ik enige ervaring opgedaan. Beide zaken hebben opvallend veel overeenkomsten. De hoofdrolspelers zijn garagehouders die schrikbarende onkosten bij de imker claimen voor het wassen en lakken van de in de buitenlucht geparkeerde auto's. Om de claim te ondersteunen worden buurtbewoners gemobiliseerd en bewerkt om zoveel mogelijke negatieve ervaringen met bijen op papier te zetten. Omdat helaas maar weinig mensen het verschil kennen tussen bijen en wespen krijg je, zeker in een jaar met overlast van wespen, een groot aantal 'deskundigen' die onwaarschijnlijke ervaringen rapporteren.

Overdrijven is een kunst

De garagehouder en zijn medestanders hebben waarschijnlijk internet geraadpleegd om zoveel mogelijk gegevens te verzamelen voor hun bezwaren. Dat al deze 'deskundigen' niet op de hoogte zijn van de biologie van bijen en wespen blijkt wel uit het onderstaande.

- *Twaalf volken met wel 80.000 bijen. "Rechter stel u eens voor als die uitvliegen! Dat zijn bijna 'n miljoen bijen, levensgevaarlijk!"*
- *Vooral in de maanden juli tot september zijn ze heel lastig*
- *Die rotbijen vreten aan onze druiven en kersen! Zelfs van het vlees op de barbecue zijn ze niet vies! Daarnaast vreten ze ook nog ons houten tuinmeubilair kaal!*

- *Het kinderbadje wordt belaagd door die bijen.*
- *De drinkende bijen op mijn vijver zijn heel agressief, ik heb daarom al de drijfplanten verwijderd!*
- *Onze kinderen kunnen niet meer veilig buitenspelen! Binnen een paar minuten zitten ze vol bulten of worden door die beesten volgepoept!*
- *Gezellig buiten zitten kan niet meer! Ons woongenot wordt ernstig verstoord!*
- *Auto's, parasols, tuinmeubilair, kozijnen, zonneschermen en wasgoed, alles wordt volgepoept.*
- *Bijenpoep, het stinkt verschrikkelijk. De stank gaat niet meer uit de pas gewassen was. Eigenlijk zouden we die beter kunnen weggoaien.*

De aanklager, vaak een garagehouder, weet - mogelijk met mooie praatjes - de totaal ondeskundige buurtbewoners te rekruteren. Plots zijn mensen ernstig allergisch voor bijen- en wespensteken. De situatie is zo levensbedreigend dat ze bij een volgende steek kunnen sterven. Hun leven is door de aanwezigheid van de bijen een hel geworden.

Volgens de garagehouder betekent de bijenstand in zijn omgeving een voor hem ongekende financiële aderlating. De auto's worden zó besmeurd met bijenpoep dat het wassen hem wel € 40.000,- per jaar extra kost. Daarnaast wordt de lak door het agressieve spul ernstig aangetast, wat tot waardevermindering leidt van zijn wagenpark. In de zaak tegen de Warffumse imker, waar de garagehouder een monster van 1 à 2 gram korrelige substantie, 'bijenpoep', had verzameld, is vreemd genoeg tot op heden geen onderzoeksrapport verschenen.

Als je als imker in het beklagdenbankje zit moet je een heel dikke huid hebben bij het horen van zoveel onzin. En dan maar hopen dat de rechter hier doorheen prikt. Als je dan als onpartijdig terzake deskundige kort mag antwoorden op de vragen van de rechter, gelooft de tegen-

partij van de imker niet meer in je onpartijdigheid en laat dit onder protest weten.

Kennis geeft macht

De 'losse flodders' waarmee op de imker wordt geschoten kunnen desondanks hard aankomen, als de imker bij gebrek aan kennis over bijen en wespen geen of onvoldoende verweer heeft.

Het weerleggen van zo'n berg aan onwaarheden moet met korte deskundige antwoorden gebeuren. Rechters kennen gelukkig de streken van de advocatuur. Overdrijven is er één van. In de periode die aan de rechtzaak vooraf gaat, zal de imker zijn advocaat een beknopte cursus over het gedrag van bijen moeten geven. Het inwinnen van informatie over gelijksoortige procedures en het raadplegen van literatuur horen daar ook bij. M.a.w. een klus waar veel tijd en energie in gestoken moet worden. Gelukkig is een rechter niet op zijn achterhoofd gevallen en als hij/zij aansluitend op het betoog van de schuld-eisers, kritische vragen stelt, kan een allergiepatiënt opeens geen enkele verklaring of rekening overleggen die verband houdt met zijn levensbedreigende aandoening.

Met de stille trom

Tijdens de zitting kan het er soms iets te heftig aan toegaan. De tegenstanders van de bijen - of zijn het nu wespen ... het doet er voor deze groep niet toe - hebben

gewoon een hekel aan die beestjes. Daar zit je dan als imker tegenover een overmacht van tientallen eisers. De saamhorigheid van zo'n groep kan zo hecht zijn dat de rechter dreigt met onmiddellijke uitzetting uit de rechtzaal. Als hij vervolgens besluit met alle gegadigden de plekken des onheils te bezoeken, wordt een aantal eisers een stuk stiller. De bijenstand in Landgraaf ligt op ca 200 meter afstand en 5 à 7 meter hoger dan de woonwijk van de klagers. Om het bezoek aan de getroffen eisers enigszins structureel te laten verlopen, wordt afgesproken bij de imker thuis (geval Landgraaf) om van daaruit de bijenstand, het garage bedrijf en de andere gedupeerden te bezoeken. In het geval van Landgraaf heeft de garagehouder zich niet meer laten zien. Ook in de zaak tegen de Warffumse imker hoefde het voor sommigen niet meer zo nodig en ze vertrokken met de stille trom. De Warffumse garagehouder weet echter van geen ophouden.

'De rijdende rechter'

Vóór de Maastrichtse rechter een uitspraak deed werden de bijenstand en plaatsen van het delict in Landgraaf bezocht om een duidelijk beeld te krijgen van de vermeende overlast. Daarbij werd er ook op gelet of de ligging van de bijenstand in overeenstemming was met de APV (Algemene Plaatselijke Verordening).

De (vrouwelijke) rechter liep tot vlak bij de vliegplank om de nijvere diertjes te bekijken. Hoewel er onweer in de lucht zat, werd zij noch een van de buurtbewoners belaagd.

Uitspraak

Zowel in de zaak tegen de Landgraafse imker alsook in die van de Warffumse imker oordeelden de rechters ten gunste van de imkers. De klagers werden veroordeeld tot het betalen van de proceskosten. De rechters achten het niet bewezen dat de bijen oorzaak waren van de vermeende schade en overlast. Ook in deze processen benadrukten de rechters het nut van de honingbij als bestuivend insect voor natuur- en cultuurgewassen. Het Warffumse autobedrijf ging niet akkoord met de uitspraak en is in hoger beroep gegaan.

Uitspraken in België en Duitsland

Ook in de ons aangrenzende landen vinden gelijksoortige processen plaats. Op 29 juni 2006 oordeelde een Antwerpse rechter in het voordeel van de imkerij en veroordeelde de eiser, een garagehouder, tot het betalen van de proceskosten. Dit proces nam twee jaar in beslag.

In de Duitse deelstaat Nordrhein-Westfalen heeft een proces tussen een imker en een autohandelaar acht jaar geduurd. Betreffende bijenstand ligt op 65 m van het bedrijf. Uit onderzoek door de bioloog André Hamm bleek dat vijf van de in totaal veertig zogenaamde bijenpoepjes mogelijk van bijen afkomstig waren. Een onderzoek van een specialistisch laboratorium wees uit dat de rest met 100% zekerheid echter niet van honingbijen afkomstig waren.

De rechtbank was ervan overtuigd dat honingbijen hun darmen tot 50 m van de stand ledigen. In extreme gevallen kon wel eens een bijenpoepje tot op 80 m gevonden worden, maar dan alleen tijdens de reinigingsvlucht in het voorjaar en na een lange slechtweelperiode. (De bijenstand van de Warffumse imker ligt op ruim 200 m van het garagebedrijf. De dichtstbijzijnde klager woont op ca 60 m afstand)

De aanklager werd veroordeeld tot het betalen van alle proceskosten (zie Deutsches Bienen-Journal 9/2007).

Foto Marleen Boerjans

"De mens vindt glimmende dingen uit, zet die vervolgens buiten en is dan verantwoordigd als er een poepje van een insect op valt".